

Dějiny tetování: Setkání archaismu s postmodernou v kultuře tzv. Modern Primitives

dr. Martin Rychlík

Tato dizertační práce je stručnou a prakticky stále jedinou českou sumou znalostí o historii a etnografii tetování. Dějinami od prvních zaznamenaných důkazů na tělech křehkých mumií, přes etnografické tetováže přírodních národů až po výčet moderních významů. Takovou šíři má tetování. Předkládaná publikace se snaží tetování představit komplexně, v co nejširších souvislostech. Nastiňuje obecná pravidla zdobení těla, druhy tělesných úprav včetně stěžejního tetování a informuje o mnoha jeho funkčních významech.

Funkce jsou rozčleněny do osmi skupin. Svá specifika mají funkce: rituální, esteticko-erotická, magicko-náboženská, léčebně-preventivní, komunikační a identifikační, sociálně-skupinová, statutárně-hierarchická a konečně i individualizační. U jevu tak komplexního, jakým tetování bylo a je, není možné jednotlivé významy oddělovat – spíše se překrývají a vzájemně doplňují. Historii a etnografie tetování sleduje tato práce od 5300 let starého muže z Alp do polynéského „ráje“, mezi bojovné Maory a Dajaky až po ženy Ainů s vytetovanými vousy, Inuity, americké indiány či africké skarifikace, ale nevyhýbá se tetování v Evropě od antiky po dnešní dny. Samozřejmostí je obsažná bibliografie o tetování, nejrozsáhlejší v ČR.

Jednotící linkou textu je teze, která shledává rozdíl mezi tetováží preliterárních společností a tetováním v civilizaci soudobé. Fenomén upravování kůže je jevem, jež se vyskytuje jak v tradičních, přírodních společnostech, tak i v prostředí moderním a velmi racionálním. Dějinami tetování je prokázána hluboká symbolická změna v jeho smyslu, kdy na jedné straně stával mnohovýznamový společností sdílený prvek a na straně druhé stojí individualizovaný soukromý šperk, jenž je sám neboť vyzdvihuje svého nositele.

Prvotní tatuáž byla podstatou kolektivní, v mnoha rovinách symbolická, společným významem integrovala komunitu a brala na sebe řadu funkcí. Dnešní tetování má ve většině případů soukromé významy, v zásadě jedince odlišuje, vyjadřuje odstup od ostatních a původně složitý funkční celek posunuje blíže k primárně estetickému obsahu. Naproti tomu ale existují i jisté subkultury, například právě *Modern Primitives*, kteří se více než o estetický rozměr zajímají o rituální akt, průběh vnitřní změny skrz bolestný vnější zásah do svého těla.